

Valerie De Craene & Emiel Maliepaard

Wie aan prostitutie denkt, komt gauw uit bij beelden van vrouwen die tegen betaling seks aanbieden aan mannen, of het nu gaat over (de vaak verguisde) straat- of raamprostitutie of de (luxueus ogende) escortservices. Ook in wetenschappelijk onderzoek blijft deze beeldvorming vaak overeind, waarbij de focus vooral ligt op vrouwelijke sekswerkers en/of mensenhandel. Als mannen al 'in beeld' komen, dan is dit vaak als klant of als pooier. Mannelijke sekswerkers die seksuele diensten verlenen aan voornamelijk mannelijke klanten, worden bijna volledig genegeerd en zijn daardoor erg onzichtbaar. De scriptie van Elsbeth de Wachter biedt met haar verkennende analyse over 'de choreografie van mannenprostitutie in Brussel' een helder tegengewicht. De focus ligt hier niet op een geromantiseerd beeld van gigolo's, maar wel op de alledaagse activiteiten, tactieken, strategieën en ervaringen van mannen die in een breed scala aan publieke en private ruimten op zoek zijn naar klanten.

Gebaseerd op (passieve) participerende observatie en informele gesprekken geeft ze een intrigerend beeld van de locaties waar de sekswerkers actief zijn, met name de Brusselse gay scene (zeven bezochte bars) en twee publieke parken. Ze beschrijft kleding, verplaatsingspatronen en tactieken hoe deze mannen hun klanten werven en met hen omgaan. De spanning tussen behoud van de onzichtbaarheid en het ondernemerschap om klanten te werven (met noodgedwongen meer zichtbaarheid) wordt goed aangetoond, evenals de machtsverschillen tussen de sekswerker en de (potentiële) klant.

Vanuit een relationele benadering bekijkt ze in hoeverre de fysieke locatie een rol speelt in deze tactieken en komen er interessante conclusies uit voort, zoals het belang van subtiele communicatie (met name blikken en oogcontact) in bars en wat meer expliciete gedragingen in de parken (aanraken van geslachtsdelen of het laten zien van geld). Interessant is de discussie over het ontwerp van ruimten en het actuele ruimtegebruik. Het Warandepark laat bijvoorbeeld zien dat de prostitués hun eigen ruimte creëren met informele paden tussen de bosjes, weg van de rechte lanen.

Dit onderzoek is niet alleen een belangrijke eerste stap in de (maatschappelijke en wetenschappelijke) zichtbaarheid van dit segment binnen het sekswerk, het doet de lezer ook nadenken over een hele reeks theoretische en empirische vraagstukken. Een eerste thema is het belang van het dubbele stigma dat op mannelijke sekswerkers rust voor de manier waarop mannenprostitutie wordt vormgegeven. Door een maatschappij die gebaseerd is op heteronormativiteit (waarbij seks bij voorkeur plaatsvindt binnen een heteroseksuele, langdurige, monogame relatie en voortkomt uit liefde), heeft mannenprostitutie namelijk niet enkel af te rekenen met het prominente taboe op sekswerk, maar ook met

een taboe op homoseksualiteit. De onzichtbaarheid in de ruimte is voor sommige sekswerkers dan ook vaak wenselijk en soms zelfs noodzakelijk, zodat een vorm van anonimiteit en zelfbescherming kan gegarandeerd worden. Interessant in dat opzicht is dat veel van de sekswerkers benadrukken dat ze op vrouwen vallen. Dit kan duiden op een vorm van stigmamanagement waarbij een heteronormatief gedachtegoed geïncorporeerd wordt (zie ook AGORA 2013-1). De vraag kan gesteld worden in hoeverre masculiniteit belangrijk wordt binnen mannenprostitutie: worden er door prostitués strategieën en tactieken gebruikt om een bepaalde vorm van mannelijkheid te tonen, en zo ja, welke? En, in hoeverre heeft het benadrukken van heteroseksualiteit te maken met homonormativiteit, waarbij vrijblijvende seks vaak wordt genormaliseerd maar seksuele dienstverlening (eveneens) wordt gemarginaliseerd en gestigmatiseerd?

Wat ook aanzet tot denken, is het begrip 'flaneur' dat Elsbeth De Wachter meerdere keren bespreekt. Het begrip wordt vooral besproken als strategie voor hulpverleners en straathoekwerkers, maar 'flaneur' en 'choreografie' in relatie tot de sekswerkers zelf is ook interessant. Hoewel de flaneur vaak geassocieerd wordt met flamboyante personen die gezien willen worden (in werk van Walter Benjamin bijvoorbeeld)

krijgt het een bredere betekenis in het, kort aangehaalde, werk van Simmel. Hoe flaneert de prostitué bijvoorbeeld? En hoe geeft de mannelijke sekswerker betekenis aan het 'zijn' in bepaalde plaatsen en aan zijn activiteiten? Wat zijn de betekenissen van de sekswerkers voor de openbare ruimte en de Brusselse gay scene?

Descriptiebelicht heel goed de 'blinde vlek' van mannenprostitutie. Het geeft een verhelderend beeld van mannelijke sekswerkers in Brussel en roept daardoor meteen een hele reeks vragen op voor verder onderzoek. Door een goede analyse, inclusief over de eigen positionaliteit of die van de ngo Alias, is het makkelijk om deze studie in perspectief te plaatsen en het wetenschappelijke én maatschappelijke belang ervan te erkennen.

Literatuurselectie

De Wachter E. (2014) *Choreografie van mannenprostitutie in Brussel*. MSc Thesis: VUB.

Valerie De Craene (Valerie.Decraene@ees.kuleuven.be) is assistent geografie aan KU Leuven. **Emiel Maliepaard** (e.maliepaard1@gmail.com) is promovendus aan de Radboud Universiteit. Beiden zijn redacteur bij AGORA.